

Prof. dr nauk ekonomicznych Yuriy W. Makogon
Katedra Gospodarki Międzynarodowej
Doniecki Uniwersytet Narodowy

Wybrane aspekty rozwoju współpracy transgranicznej na wschodnich granicach Ukrainy

Integracja rozumiana jako proces tworzenia ścisłych więzi pomiędzy obiektami, w tym przypadku regionami, często doprowadza do ich zbliżenia i pojawienia się nowych cech charakterystycznych.

Termin integracja pochodzi od łacińskiego słowa *integratio*, oznaczającego tworzenie połączenia. Procesy integracyjne prowadzą do powstania nowej całości, w której zmianie ulega charakter istniejących połączeń pomiędzy tworzącymi ją elementami,

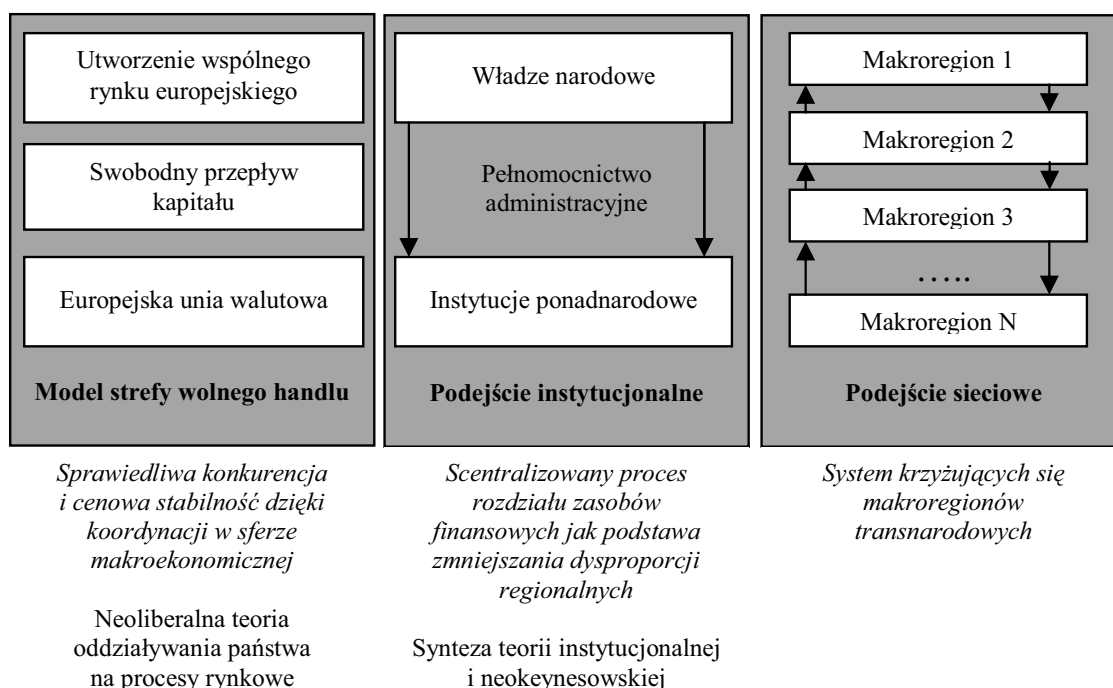
We współczesnej literaturze w ostatnich latach zaszła zmiana dotycząca pojęcia integracji międzyregionalnej. Zgodnie z podejściem rynkowym, dominującym jeszcze 10–15 lat temu, proces integracji składał się przede wszystkim z usunięcia przeszkód, utrudniających integrację narodowych rynków towarów, usług, kapitału i siły roboczej.

Należy zauważyć, że kraje kontynentu europejskiego, z powodu obiektywnych przyczyn historycznych, najmocniej wdrożyły proces integracji regionalnej. W chwili obecnej to europejskie podejście do integracji regionalnej jest uważane za zasadnicze.

Zgodnie z podejściem instytucjonalnym, proces integracji regionalnej w części europejskiej był rozumiany jako stopniowe przekazywanie ze strony władz narodowych pełnomocnictw w sprawach administracyjnych i do tworzenia prawa organom ponadnarodowym (w tym konkretnym przypadku – instytucjom europejskim). Model ten, charakteryzujący często strategię integracji proponowaną przez Komisję Europejską, za podstawowy instrument zmniejszenia różnic regionalnych przyjmuje technokratyczny (eurokratyczny) i scentralizowany proces rozdzielenia zasobów finansowych.

Trzecie, tzw. podejście sieciowe, rozpatruje przestrzeń społeczno-ekonomiczną jako system krzyżujących się „makroregionów” transnarodowych, w którym liczne i różne obszary administracyjne (włączone w ten makroregion) współdziałają i konkurują zarazem z jednostkami należącymi do innych makroregionów. Te makroregiony można przedstawiać jako sieć przecinających się małych i dużych centrów miejskich, które pełnią rolę uzupełniającą jak i koordynującą w skali europejskiej.

Przykładami takich makroregionów są: basen Morza Śródziemnego i Bałtyckiego, Rejon Alp, Europa Środkowa i stolice Europy Północno-Zachodniej.

Rysunek 1. Teoretyczne podstawy kształtowania i rozwoju modeli integracji regionalnej

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z tym podejściem granice regionów i krajów nie tylko rozdzielają poszczególne regiony i kraje, ale również tworzą sztuczne bariery dla integracji społecznej i gospodarczej, a następnie przekształcają się w swoiste mosty łączące makroregiony. Dzieje się tak w wyniku ogólnej integracji. Oprócz tego, niektóre z tych europejskich makroregionów są regionami – łącznikami między regionami Unii Europejskiej i krajami Europy Środkowo-Wschodniej, Półwyspu Bałkańskiego Południowego Obszaru Morza Śródziemnego, nie wychodzącymi w skład UE.

Podstawy metodologiczne pierwszego podejścia należą do teorii neoliberalnych, interpretujących ingerencję państwa jako „mieszanie się” w funkcjonowanie rynku i informację rynkową przeznaczoną dla podmiotów gospodarczych. W przypadku procesu integracji jako te zniekształcenia rozpatrywane są granice międzynarodowe i międzyregionalne.

Drugie podejście opiera się na próbie syntezy teorii instytucjonalnej oraz nauki o zarządzaniu. Zakłada ono pryncypialną konieczność aktywnej roli państwa, państwowych i niepaństwowych instytucji w regulacji procesów rynkowych.

W przypadku UE podejście to koncentruje się na optymalizacji podziału funkcji i rodzaju związków pomiędzy organami ponadnarodowymi, rządami narodowymi i regionalnymi, lokalnymi organami zarządzającymi przy udziale wszelkiego rodzaju stowarzyszeń skupiających przedsiębiorców, związki zawodowe, partie i optymalizacji procesu przekazywania kompetencji do podejmowania określonych decyzji.

W przypadku podejścia „sieciowego”, bariery w postaci granic i różnic w prawie są rozpatrywane nie jedynie jako przeszkody na drodze do nawiązania różnorodnych, trwałych relacji pomiędzy rynkami i regionami, lecz również często są traktowane przez podmioty gospodarcze, jako źródło dodatkowych, czasem nieusprawiedliwionych korzyści, w następstwie czego, stają się bodźcem dla wymiany transgranicznej.

Powyższe podejścia nie należy rozpatrywać jako ewolucję poglądów w zakresie problematyki stosunków międzyregionalnych, gdyż one, pomimo iż nie są wobec siebie całkowicie przeciwstawne, to jednak znacznie różnią się między sobą pod kątem przesłanek wyjściowych i konkluzji praktycznych.

Pierwsze podejście jest najbardziej adekwatne dla dominującego systemu ekonomicznego pierwszej połowy XX wieku, kiedy podstawą produkcji była standardowa produkcja masowa, ograniczona popytem i możliwością przyciągania podstawowych zasobów kapitału i pracy. Drugie podejście odpowiada polityce lat 50.-70., z wielkimi programami państwowymi, częściową nacjonalizacją, pięcioletnim planowaniem, regulacją cen i popytu, walką z inflacją i bezrobociem. Trzecie podejście jest charakterystyczne dla czasów współczesnych, dla zaawansowanej technologicznie produkcji, gdy przedsiębiorstwa nastawiają się na produkcję niewielkich partii towaru i usług, a ich struktury organizacyjne i same przedsiębiorstwa budowane są „pod projekt” a nie odwrotnie, a głównym zasobem jest informacja.

Analiza procesów integracyjnych w Europie, prowadzona w kontekście możliwego wykorzystania tych doświadczeń na Ukrainie, pozwoliła na wyciągnięcie następujących wniosków: jeżeli mówi się o integracji europejskiej w całości, a szczególnie o integracji międzyregionalnej, to we współczesnej Europie zauważamy, że największe wsparcie finansowe i instytucjonalne uzyskała integracja międzyregionalna nie wewnątrz poszczególnych krajów, lecz regionów należących do różnych krajów.

Szczególnie jaskrawo proces ten jest widoczny we współpracy przygranicznej regionów sąsiadujących, korzystających ze wsparcia Programu Sąsiedztwa UE „Interreg II”. Program ten obejmuje Zachodnie obszary Morza Śródziemnego, Alpy, obszar Morza Północnego, Południowo-Zachodnią Europę itd. Głównym zadaniem tego Programu jest wspomaganie współpracy międzynarodowej przez instrumenty polityki strukturalnej, rozwój systemów komunikacji, zarządzanie zasobami wody i innymi. Jednym z ważnych deklarowanych celów Pro-

gramu jest zmniejszenie nierówności o charakterze społeczno-ekonomicznym w rozwoju przygranicznych regionów sąsiadujących państw.

Taka stymulacja współpracy międzyregionalnej związana jest z procesami globalizacji gospodarki światowej i polityki, co zostało jaskrawo wyrażone w koncepcji i praktyce kształtowania euroregionów.

Faktycznie mówi się o nieformalnym połączeniu terenów kilku sąsiadujących państw w duże makroregiony, na zasadzie jedności ekonomicznej lub specjalizacji, związków kulturowych i historycznych, wykorzystywania dogodnego położenia ekonomiczno-geograficznego, itp. (Bardzo interesujące jest doświadczenie euroregionu obejmującego hiszpańską prowincję Katalonia i francuski region Lanžedok –Russylon.)

W celu regulacji procesów współpracy międzyregionalnej tworzone są struktury informacyjne i rozliczeniowe, struktury współdziałania i kooperacji w sferze przemysłu, rolnictwa, transportu, itd.

Innym, bardzo wyrazistym przykładem jest sformalizowana współpraca najbardziej rozwiniętych przemysłowo regionów niemieckich, francuskich, włoskich i hiszpańskich. Mowa o „czterech motorach Europy” – nieformalnym połączeniu takich regionów jak Badenia-Wirtembergia (Niemcy), Lombardia (Włochy), Rony Alpy (Francja) i Katalonia (Hiszpania). Charakterystyczne jest to, że wszystkie te regiony chociaż leżą w „sercu” Europy, bezpośrednio nie graniczą ze sobą. Idea międzyregionalnej kooperacji i współpracy czterech „elitarnych” regionów europejskich, zainicjowana przez koła biznesowe oraz przedstawicieli władzy, jest oczywiście bardzo przyszłościowa, zwłaszcza w przypadku, gdy będzie wdrażana poprzez połączenie wysiłków tych najbardziej rozwiniętych obszarów kontynentu europejskiego w zakresie realizacji nowej przemysłowej i naukowo-technicznej polityki UE.

Inaczej mówiąc w ramach europejskiej polityki regionalnej wystarczająco aktywnie realizowana jest idea budowania ponadnarodowych makroregionów w formie „miękkich” struktur. W części przypadków, jest to oczywiście dążenie niektórych regionów do zmniejszenia wpływu nadmiernej centralizacji rządowej poprzez samodzielne nawiązanie relacji integracyjnych z regionami innych krajów.

Jeśli chodzi o prawne, finansowe i instytucjonalne wsparcie dla integracji międzyregionalnej wewnątrz państw europejskich, to w obecnych warunkach nie jest ono odpowiednio rozwinięte, zarówno ze względu na występowanie stosunkowej jednolitości regionów wewnątrz poszczególnych krajów, jak i z powodu nieaktualności danego problemu. Z reguły bowiem, różnego rodzaju projekty oraz programy inwestycyjne w poszczególnych krajach Europy, obejmujące swym działaniem kilka sąsiednich obszarów tych państw (na przykład w zakresie infrastruktury transportowej) albo już zostały zrealizowane, lub funkcjonują na poziomie ponadnarodowym (tak jak w przypadku europejskich korytarzy transportowych). Najczęściej tego typu integracja tworzona jest w nowych for-

mach, w ramach trzeciego „sieciowego” podejścia i związana jest ze współczesnymi formami współdziałania miast i aglomeracji. Państwa Europy i ich regiony przeszły długą drogę rozwoju cywilizacyjnego, rozwoju gospodarki rynkowej, zakładania nowych trwałych federacji, mocnych tradycji w dziedzinie tworzenia prawa. Jednakże wszystkie te procesy zachodziły w warunkach stabilności politycznej i wzrostu ekonomicznego – dwóch absolutnie nieodzownych atrybutów integracji. Zjawiska zachodzące obecnie w zjednoczonej Europie winne zostać głównym drogowskazem dla Ukrainy w zakresie rozwoju wszechstronnej integracji międzyregionalnej.

Jednakże w każdym przypadku na rozwój współpracy transgranicznej na Ukrainie będą wpływać następujące obiektywne warunki, zasadniczo odróżniające ją od innych państw:

- duże terytorium kraju, co wymaga ścisłej współpracy i współdziałania graniczących regionów chociażby z jednego powodu – potrzeby zmniejszenia wydatków związanych z transportem;
- różnorodność zasobów klimatyczno-przyrodniczych, zasobów bogactw naturalnych, struktury demograficznej, kulturowo-etnicznej i innych warunków i czynników rozwoju, znacząca asymetria w rozwoju społecznym i ekonomicznym regionów;
- asymetryczność ukraińskiej polityki unitaryzmu (faktycznie niejednakowy status prawny różnych jednostek terytorialnych Ukrainy - wschodnich i zachodnich obwodów Ukrainy, Autonomicznej Republiki Krym i Sewastopola), sprzeczna struktura administracyjno-terytorialna kraju (ogłoszony w Konstytucji unitaryzm przy jednoczesnym istnieniu jednostki autonomicznej);
- brak doświadczenia i mentalności współpracy wśród elit regionalnych i politycznych;
- słabość regionalnej polityki państwa ukraińskiego.

Przestrzenna skala integracji dzieli się na: globalną, postsowiecką (WNP) ogólnoukraińską międzyregionalną oraz wewnątrzregionalną. Aktywna integracja Ukrainy ze światową i gospodarką i społecznością jest szersza w swoim zasięgu niż w przypadku innych, nowych suwerennych państw, związanych ze „swoim” makroregionem. Dla Ukrainy zawsze było ważne europejskie ukierunkowanie jej kontaktów zewnętrznych. W Ukrainie na poziomie ogólnokrajowym oraz wewnątrzregionalnym obserwuje się jednoczesne występowanie takich sprzecznych zjawisk jak integracja i dezintegracja; integracja występuje na poziomie politycznych procesów państwowotwórczych. Natomiast poziom WNP i ukraiński międzyregionalny wyraźnie ucierpiał, ze względu na dominację w tym przypadku procesów dezintegracyjnych.

We wszystkich latach niepodległości Ukrainy istnieje problem, jak utrzymać jedność kraju przy równoległym prowadzeniu restrukturyzacji. Sfera państwowa obejmuje różne dziedziny (polityczna, obronna, gospodarcza, kulturowo – in-

formacyjna) lecz charakter problemu zawsze pozostaje ten sam. W sposób logiczny da się wyodrębnić dwa składniki: kompozycyjny i komunikacyjny albo, inaczej, problem dyferencjacji (regionalizacji) i integracji. Pierwszy dotyczy składu i struktury kraju, zmian nieformalnych i normatywnych regionów, ich specjalizacji, proporcji międzyregionalnych. Drugi bezpośrednio dotyczy zawartości i formy międzyregionalnej koncentracji więzi i wzajemnych działań, przebudowy ich zasad i mechanizmów działania w nowych warunkach.

Jeśli europejskie doświadczenie i przedstawione powyżej podejścia do integracji spróbować przenieść na zachodzące w Ukrainie w ciągu ostatniego dziesięciolecia procesy społeczno-gospodarcze, to można dojść do wniosku, iż w przypadku podejścia pierwszego, przeważała tu tendencja dezintegracji: wielkość międzyregionalnej wymiany towarów i usług oraz przepływu kapitału spadała z powodu spadków produkcji i występowania kryzysu inwestycyjnego.

Z punktu widzenia drugiego podejścia rysuje się bardziej optymistyczna wizja. Ukształtował się nowy system organów zarządzania na poziomie państwowym i częściowo municypalnym, zachodzi stopniowe uszczegółowienie ich pełnomocnictw, kształtuje się formalny system prawny w odniesieniu do elit politycznych i zarządzających gospodarką, system zasad postępowania dla podmiotów gospodarczych.

Z punktu widzenia trzeciego podejścia w latach ubiegłych na Ukrainie zaszedł znaczący postęp w dziedzinie integracji. Szereg miast i regionów okazało się ściśle zintegrowanymi z ekonomicznymi strukturami europejskimi i światowymi. Jako przykłady mogą posłużyć Kijów, Donieck, Lwów, Odessa, Użhorod oraz inne miasta. W tym sensie uwidacznia się analogia do zachodnioeuropejskich form integracji międzyregionalnej i transnarodowej, chociaż większe nastawienie regionów ukraińskich na eksport i import ma inny charakter – nie jest wzmocnione systemem współpracy przygranicznej i kooperacji. W tym samym czasie prognozy ekonomiczne i zapotrzebowania działalności praktycznej wskazują, iż ze współpracy przygranicznej zarówno wschodnich jak i zachodnich regionów Ukrainy płynie wiele korzyści o charakterze gospodarczym.

Procesowi integracji Ukrainy z europejskimi sieciami infrastrukturalnymi towarzyszyło przyjęcie ogólnych planów działań i zrealizowanie konkretnych projektów. Szczególnie należy wspomnieć o planie działań w dziedzinie transportu, o opracowaniu koncepcji korytarza czarnomorskiego i włączeniu niektórych krajów OCZWE (Organizacja Czarnomorskiej Współpracy Gospodarczej) do programu PETRA i TRASEKA, w celu zaspokojenia potrzeb region. W związku z tym, zrealizowano trzy projekty: INTUR (Włochy – Turcja – Ukraina – Rosja), KAFOS (Turcja – Bułgaria – Rumunia – Mołdawia), Linia transbalkańska (TBL) (Włochy – była Jugosłowiańska Republika Macedonii – Albania – Bułgaria – Turcja). Połączenie systemów energetycznych, obejmujących wszystkie kraje członkowskie, okazuje się jeszcze jednym projektem będącym w opracowaniu i pod kontrolą ministrów energetyki państw członkowskich.

Zbadanie zależności gospodarczych prowadzi do wniosku, że procesy współpracy transgranicznej rozpoczęte w latach 50. XX wieku odegrały znaczącą rolę w realizacji inicjatyw o charakterze transgranicznym w Europie. Nie mniejsze znaczenie ma ta współpraca na początku XXI w., szczególnie w związkach Unii Europejskiej z krajami Europy Wschodniej, włącznie z Ukrainą.

Wyniki Spotkania Rady Europejskiej (10-11 grudnia 1999 r.), w części przyjętej dotyczą ożywienia i intensyfikacji współpracy z krajami Europy Centralnej. Współpraca przygraniczna jest różnorodna. Funkcjonuje wiele definicji wyrażających zasadność tych związków, jednakże należy wyróżnić w pierwszej kolejności określenia empiryczne i prawne.

Pierwsze określa współpracę jako kontakty przygraniczne, realizowane przez różne podmioty przygranicznej współpracy regionalnej, uznane albo przez oficjalne władze albo chociaż publicznie. Drugie podejście, w odróżnieniu od pierwszego – to określenie współpracy przygranicznej, która realizowana jest przez regiony lub tereny przygraniczne w najbardziej ścisłym i formalnym sensie tego słowa. Ta współpraca transgraniczna jest uznana przez prawo międzynarodowe jako związki między krajami w regionach i terenach przygranicznych. Współpraca przygraniczna z punktu widzenia jej zastosowania powinna się odnosić do działań władz regionalnych i organów samorządu miejscowego zainteresowanych nią państw.

Rysunek 2. Euroregiony na Ukrainie

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój euroregionów – to jedna z najważniejszych kwestii polityki współpracy transgranicznej.

Na Ukrainie funkcjonuje 6 euroregionów: Euroregion Bug, Karpacki, Dniepr, Słobozanszczyna, Górny Prut oraz Dolny Dunaj. Na etapie tworzenia są Azow-Meotyda, Donbas oraz Jarosławna.

Duża koncentracja przemysłu w Donbasie oraz znacząca gęstość zaludnienia spowodowały znaczące zanieczyszczenie środowiska. Każdego dnia do atmosfery dostaje się 30% ogólnej ilości emitowanych zanieczyszczeń całego kraju.

Na podstawie tych danych, formułowane są cele z euroregionu „Azow-Meotyda”:

- aktywizacja związków o charakterze społeczno-ekonomicznym, naukowo-technicznym i innych między jednostkami terytorialno-administracyjnymi Ukrainy, Rosji i Grecji w procesie rozwiązywania problemów ogólnych;
- zachowanie, zwiększenie i racjonalne wykorzystanie zasobów Morza Azowskiego;
- zachowanie unikalnej przyrody Przyazowia;
- podwyższenie jakości życia Ukraińców, Rosjan, Greków i mieszkańców innych narodowości zamieszkujących Przyazowie.

Wybór Grecji jako partnera został dokonany ze względu na następujące okoliczności:

- praktyka europejska dopuszcza założenie euroregionu między jednostkami administracyjno-terytorialnymi nie mającymi wspólnej granicy, ale mającymi dostęp do morza i możliwość połączenia morskiego;
- w Obwodzie Donieckim 9 rejonów i miasto Mariupol są zamieszkiwane przez mniejszość grecką;
- mniejszość grecka jest dobrze zorganizowana i posiada swoje struktury;
- w Obwodzie Donieckim jest zlokalizowany konsulat Grecji;
- Uniwersytet Państwowy w Mariupolu – to jedyne w świecie centrum nauczania języka nowogreckiego, znajdujące się po za granicami Grecji;
- Grecja od wielu lat udziela różnorodnej pomocy swojej mniejszości;
- Grecja jest członkiem UE i Organizacji Czarnomorskiej Współpracy Gospodarczej.

Współpraca transgraniczna z Rosją (regiony współpracujące: Obwód Doniecki i Ługański z Obwodem Rostowskim) ma na celu:

- Budowę przejść granicznych,
- poprawę przygranicznej infrastruktury transportowej,
- ochronę środowiska naturalnego,
- rozwój turystyki ekologicznej (parki krajobrazowe i rezerваты przyrody),
- rozwój infrastruktury wzdłuż magistrali tranzytowych Rostow-Odessa i Rostow-Charkow,

- budowę obwodnicy Mariupola i drogowej magistrali tranzytowej Rostow – Odessa,
- budowę sieci kolejowej Taganróg- Marioupol,
- opracowanie programu działań i pomocy w przypadku wystąpienia katastrof o charakterze przemysłowym i przyrodniczym.

W przyszłości planuje się zwiększenie ilości członków (Obwody Doniecki, Zaporozki, Chersoński, Autonomiczna Republika Krym, Obwód Rostowski i Kraj Krasnodarski) oraz rozszerzenie dziedzin współpracy o:

- ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów Morza Azowskiego i terenów przyległych;
- rozwój infrastruktury transportowej, komunalnej, telekomunikacyjnej terenów nadmorskich Morza Azowskiego;
- utylizację i oczyszczanie ścieków oraz odpadów komunalnych i przemysłowych;
- monitoring ekologiczny basenu Morza Azowskiego;
- rozwój turystyki morskiej, morskich sportów wodnych , budowa sieci klubów jachtowych i aquaparków.

Regionalne organy władzy wykazują duże zainteresowanie w zakresie określenia celów społeczno-gospodarczych pod kątem priorytetowego pozyskania zagranicznych partnerów. Przykładowo, Chińska Republika Ludowa jest gotowa wziąć udział w budownictwie nowej magistrali Ługańsk-Donieck w ramach realizacji projektu budowy w systemie koncesyjnym drogi Lwów- Ługańsk.

Na drodze rozmów ze specjalistami chińskimi zawarto umowy wstępne na temat planów na przyszłość. Strona Chińska jest bardzo zainteresowana tym, aby odnowić „Szlak jedwabny” i w ten sposób stworzyć możliwość połączenia transportowego „Azja-Europa”. W chwili obecnej dla realizacji tego projektu konieczne jest przyjęcie nowej ustawy w sprawie koncesji na budowę dróg.

W pierwszym czytaniu już jest przyjęta ustawa o koncesji, brane są pod uwagę propozycje korzystających z koncesji. Głównym powodem opóźnienia jest to, że jeśli korzystający z koncesji buduje drogę, to powinien on być pewny, że zwróci mu się poniesione nakłady.

Jak wcześniej informowano, w kwietniu 2007 r. Rada Najwyższa przyjęła w pierwszym czytaniu zmiany wniesione do ustawy „O koncesjach na budowę i eksploatację dróg”.

Zgodnie z tym dokumentem dla zakończenia procedury opisu obiektu i przeprowadzenia przetargu przewidziana jest konieczność opracowania techniczno-ekonomicznych podstaw projektu. W celu rozdzielenia ryzyka finansowego proponuje się obowiązkowy udział państwa w finansowaniu budowy, odbudowy, remontu, obiektu, na który udzielana jest koncesja. Również ustawa będąca w fazie projektu proponuje zwrot inwestycji przez płatną eksploatację drogi, obiektów serwisowych drogi, udzielenia odszkodowań państwowych osobom, którym udzielono koncesji, a wykazującym straty lub mającym niską rentowność.

Prawne podstawy współpracy transgranicznej na Ukrainie stanowią:

- europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między społecznościami terytorialnymi i władzami (ratyfikowana przez Ukrainę),
- Ustawa Ukrainy „O współpracy transgranicznej”,
- rozporządzenie o procedurze przeprowadzenia wyboru projektów (programów) współpracy transgranicznej, które mogą być włączone do państwowego programu współpracy transgranicznej (zatwierdzono postanowieniem Gabinetu Ministrów),
- procedura przygotowania projektów (programów) współpracy transgranicznej (zatwierdzona nakazem ministra gospodarki),
- program współpracy międzyregionalnej i przygranicznej Ukrainy i Federacji Rosyjskiej 2010 roku (zatwierdzony postanowieniem Gabinetu Ministrów),
- państwowy program rozwoju współpracy transgranicznej na lata 2007-2010 (zatwierdzony postanowieniem Gabinetu Ministrów).

Zadaniem integracji jest: kształtowanie jednorodnego społeczno-ekonomicznego środowiska na podstawie pogłębienia międzynarodowej kooperacji między przedsiębiorstwami krajów uczestników, rozwój współczesnej działalności gospodarczej, kształtowanie jednoczesne systemu bankowego, transportowego, infrastruktury, utworzenie spójnej przestrzeni rynkowej, systemu finansowego, uzgodnienie polityki przepływu siły roboczej, wyrównywanie poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego terenów wchodzących w skład Euroregionu, Wspólnego Obszaru Gospodarczego, WNP, GUAM (Organizacja na Rzecz Demokracji i Rozwoju Gospodarczego).

Integracja międzyregionalna na Ukrainie była i pozostaje ważnym wskaźnikiem ogólnej sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju i jednocześnie ważnym mechanizmem wpływającym na jej poprawę. Współpraca międzynarodowa powinna stać się jednym z najważniejszych kierunków w polityce krajowej jak i regionalnej. Powinna również mieć na celu tak uzdrowienie sytuacji społeczno-ekonomicznej, jak i utworzenie instytucjonalnych podstaw dla nowej ukraińskiej państwowości.

Streszczenie

W opracowaniu została dokonana analiza procesów integracyjnych w Europie (z perspektywy trzech modeli kształtowania integracji regionalnej: podejście instytucjonalne, sieciowe oraz model strefy wolnego handlu), w kontekście możliwego wykorzystania tych doświadczeń na Ukrainie. Szczególną uwagę poświęcono euroregionom działającym na wschodnich granicach Ukrainy, w tym tworzącemu się euroregionowi „Azow-Meotyda” (współpraca Ukrainy, Grecji i Rosji). Integracja międzyregionalna powinna stać się jednym z najważniejszych kierunków w polityce krajowej, jak i regionalnej Ukrainy. Może bowiem przyczynić się do uzdrowienia sytuacji społeczno-ekonomicznej i tworzenia instytucjonalnych podstaw dla nowej ukraińskiej państwowości.

Selected Aspects of Transborder Cooperation Development on the East Border of Ukraine

Summary

The analysis of integration processes in Europe (from the point of view of three models of shaping regional integration: an institutional concept, a network concept and a model of free-trade area) was conducted in the study in the context of potential usage of the experience in Ukraine. A special attention was paid to euroregions functioning on the East border of Ukraine, among others to the just created euroregion “Azow-Meotyda” (cooperation between Ukraine, Greece and Russia). Interregional integration should become one of the most important directions in national as well as in regional policy of Ukraine. It could contribute to enhancement of socio-economic conditions and to creation of institutional basis for a new Ukrainian state.

